

Максимчук Леся

старший викладач

Університет економіки та права «КРОК»

м. Київ

АНАЛІЗ РИЗИКІВ, НЕБЕЗПЕК ТА ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ АПК УКРАЇНИ

Особлива значимість економічної безпеки суб'єктів АПК України серед усіх інших видів безпеки обумовлюється рядом факторів [3, с. 7] :

- по–перше, різноманітність інтересів суб'єктів ринку, їх прагнення до збільшення прибутків загострює конкурентну боротьбу, яка завжди знаходилася у площині економічної безпеки;

- по–друге, обмеженість фінансових ресурсів та джерел їх формування вимагає від суб'єктів господарювання застосування економічних інструментів забезпечення конкурентоздатності на основі якісного використання ресурсної бази;

- по–третє, нестабільна економічна та політична ситуація в державі обумовлює готовність суб'єктів господарювання поєднання у своїй діяльності принципів раціональності і доцільності ризику.

Зважаючи на досить поширене застосування понять «ризик», «небезпека», «загроза», існує необхідність правильного розуміння даних понять по відношенню до економічної безпеки підприємств агропромислового комплексу.

Ризик – імовірність настання негативного результату (упущення вигоди, неотримання прибутку, матеріальних чи фінансових втрат тощо) [1, с. 20]. Агропромислове виробництво є одним із найбільш ризикованих видів підприємницької діяльності. Наприклад, природо–кліматична залежність, аграрні реформи та становлення ринкових взаємовідносин, зміна форм власності та форм господарювання значно збільшують ступінь невизначеності і, відповідно, є факторами ризику для аграрного бізнесу.

Небезпека – така діяльність, що здатна спричинити дестабілізацію системоутворюючих елементів, які самі по собі загрожують функціонуванню та розвитку об'єкта безпеки, як об'єктивно наявна, але не фатальна можливість завдання шкоди, майнового, морального чи фізичного збитку [1, с. 22]. Для агропромислового комплексу України важливе значення мають зокрема фактори природного і техногенного характеру, небезпека нестачі водних ресурсів, необхідних, зокрема, для зрошування сільськогосподарських земель, посилюється дефіцитом засобів на фінансування капітальних вкладень в облаштування систем для забезпечення сільськогосподарських земель водними ресурсами. Небезпека продовольчого дефіциту посилюється із скороченням випуску продукції сільського господарства.

Термін «загроза» можна інтерпретувати як небезпеку на стадіях переходу з можливості настання у дійсність [1, с. 23].

В умовах нестабільної економіки зовнішніми загрозами економічної безпеки агропромислових підприємств України можна вважати [4]:

- неефективна бюджетна та податкова політика, значний податковий тиск;

-
- залежність від сировинних ресурсів, паливно–мастильних матеріалів, висока вартість енергоносіїв,
 - ріст процентних ставок за кредитами, значні труднощі в залученні підприємствами АПК позикових засобів і у використанні лізингових схем;
 - втручання у діяльність агропромислових підприємств державних установ та інших організацій;
 - застарілі виробничі технології, неувага з боку державних органів влади до технологічного розвитку АПК країни;
 - недосконалість фінансової, інноваційної та науково–технічної політики підтримки конкурентоспроможності сільгосппродукції;
 - незадовільний стан матеріально–технічної частини підприємств (моральний, фізичний і функціональний знос технічних засобів і устаткування); недофінансування, недостатній рівень міжнародної інвестиційної активності в інноваційній діяльності галузі;
 - витіснення штучними конкурентними ціновими перевагами зарубіжної продукції (за рахунок різних заходів державної підтримки) вітчизняної агропродукції з внутрішнього ринку;
 - недобросовісна конкуренція у галузі;
 - реформування відносин власності, відсутність ефективного власника приватизованого майна;
 - загрозливий стан довкілля, забруднення навколишнього середовища, нераціональне використання відходів агропромислової виробничої діяльності;
 - невирішені соціальні проблеми населення, плінність кадрів, відтік кадрів за кордон;
 - динаміка зростання цін на продукти харчування, зниження купівельної спроможності населення;
 - зростання криміналізації економіки, установлення контролю кримінальних структур над багатьма галузями економіки, в тому числі і АПК, рейдерська політика;
 - зміни кліматичних умов на планеті, глобальне потепління, стихійні лиха тощо.
- До основних загроз внутрішнього середовища агропромислових підприємств можна віднести наступні фактори [2]:
- зниження прибутковості, ділової активності, фінансової стійкості, платоспроможності агропромислових підприємств;
 - невиконання або несвоєчасне виконання підприємством чинного податкового законодавства;
 - невідповідність вимогам чинного трудового права внутрішнього розпорядку і посадових інструкцій на підприємстві;
 - порушення технологій виробництва, недостатньо високий рівень технологічного потенціалу, прогресивності технологій задіяних у агровиробництві;
 - зниження фондівіддачі основних засобів, фондоозброєності праці;
 - низький рівень технологічного та технічного оснащення інформаційно–комунікаційних мереж;

- недостатній кваліфікаційний рівень працівників, відсутність системи навчання персоналу;
- неефективна система мотивації;
- відсутність єдиної корпоративної політики, нездоровий клімат в організації, внутрішні конфлікти тощо;
- упровадження небезпечних з точки зору екологічного впливу шкідливих технологій та речовин;
- шкідливі викиди відходів виробничого процесу в довкілля;
- недотримання екологічних параметрів агропромислової продукції;
- загрози життю, здоров'ю, матеріальному благополуччю керівників та співробітників підприємства;
- недостатня фізична безпека працівників, охорона майна, приміщень, комунікацій, фізичних осіб, низький рівень інженерно-технічного захисту тощо.

У зв'язку з наявністю численних ризиків, небезпек та загроз економічної безпеки підприємств агропромислового комплексу України виникає необхідність побудови ефективної системи управління економічною безпекою підприємств, що визначає перспективи подальших досліджень.

Список використаних джерел

1. Алькема, В.Г. Економічна безпека інноваційного підприємства [Текст] / В.Г. Алькема, Н.М. Літвін, О.С. Кириченко. – К. : ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2015. – 320 с.
2. Вигівська Ю.І. Теоретико-методологічні засади інноваційної модернізації національної економіки [Текст] / Ю.І. Вигівська. – Університет економіки та права «КРОК», 2010. – 88 с.
3. Зубок М.І. Економічна безпека суб'єктів підприємництва [Текст] / М.І. Зубок, В.С. Рубцов, С.М. Яременко, В.Г. Гусаров. – К.: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2012. – 226 с.
4. Класифікація складових безпеки підприємства на основі аналізу загроз [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://business-inform.net/export_pdf/business-inform-2011-8_0-pages-96_99.pdf.

